

KONU
23

TRAVMATİK BEYİN YARALANMALARI

Prof. Dr. Fatma Eti Aslan, Prof. Dr. Ayfer Özbaş

GİRİŞ

Travmatik Beyin Yaralanmaları (TBY) terimi, beyinde bir dış kuvvetin etkisiyle oluşan tüm hasarları tanımlamak için kullanılmaktadır. Geçmişte kullanılan kafa travması teriminin artık kullanılmadığı, bu terimin yerine, hastalarda beyinde yaralanma olmadan kafada travma ya da kafada yaralanma olmadan beyin de yaralanma geliştiğinden travmatik beyin yaralanmaları terimi kullanılmaktadır

TRAVMATİK BEYİN YARALANMALARI TARİHÇESİ

Beyin yaralanmaları insanın yaşamı boyunca, doğumu sırasında, dar pelviste, vakum ve forseps uygulamaları nedeniyle doğum kanalından çıkarken, ya da çıktıktan hemen sonra beyin travmasına maruz kalabilir ve yaşla birlikte nedenler değişse bile beyin travmasıyla yüz yüze gelmeyi sürdürür. Kafa travmaları ile ilgili ilk rapor M.Ö. 2800 yıllarında yaşayan Mısırlı hekim İmhotep'e aittir. Thabes şehri yakınlarında bir mezardan çıkarılan ve M.Ö. 1700 yıllarına ait olan bir papirusta İmhotep'e ait olan travmaların muayene tanısı ve tedavi prensipleri yazılmıştır. Bu papirusta yazılan 48 travma vakasının 15'i kafa travması ile ilgili olduğu belirtilmektedir. İlk defa Hipocrates kafa travmalarının sınıflandırmaya çalışmış fakat klasik olarak kommosyo-kontüzyo ve laserasyo serebri şeklinde ayırımı 17. yüzyılda Petit tarafından yapılmıştır. 19. yüzyılın sonlarına doğru Tönnis ve Lcew adlı araştırmacılar kafa travmaları sonucu oluşan anatomik ve fizyolojik bozukluklara yönelmişler, Russell Symond, Cairns gibi yazarlar ise travmalardan sonra kafa içi basıncının arttığını gözleyerek tedavi amacıyla dekompresyon fikrini ortaya atmışlardır. 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra Tuebber ve Luria'nın yaptıkları nörofizyolojik çalışmalar da kafa travmalarından sonra ortaya çıkan beyin fonksiyon bozukluklarının anlaşılmasına yardım etmiştir. 1970'li yıllarda Hounsfield tarafından Bilgisayarlı Tomografinin geliştirilmesi ve klinik kullanıma girmesi ile beyin patolojilerin değerlendirilmesinde bir devrim gerçekleştirilmiştir.

Günümüzde travma nedeniyle görülen ölümlerin yaklaşık yarısı travmatik beyin yaralanmalarındandır. Trafik kazalarında ölenlerin üçte ikisinde, tek başına kafa travması ya da kafa travması ile birlikte diğer beyin yaralanmaları vardır. Beyin yaralanmalarının en bilinen nedeni trafik kazaları olup alkollü araç kullanma ve emniyet kemeri kullanmama bu oranı arttırmaktadır. Alkollü araba kullanımı nedeniyle oluşan kazalarda hipoksinin ve metabolik bozuklukların daha uzun sürmesine bağlı olarak mortalite ve morbidite oranı daha fazladır. Diğer nedenler arasında, yüksekten düşme, silahlı saldırılar ve spor kazaları sayılabilir.